741

T.C.
BAŞBAKANLIK
HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI
(Ekonomik Araştırmalar Genel Müdürlüğü)

Sayı: B.02.1.HM.0.EKA-01.03-2/ 06.09.01★ 70732
Konu: Soru Önergesi Hk.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: a. 28.06.2001 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-11129 sayılı yazınız.

b. 3.08.2001 tarihli ve B.02.TZB.0.60-02-189 sayılı yazı

Ankara Milletvekili M. Zeki Çelik tarafından yöneltilen 7/4544 sayılı ve Ankara Milletvekili Saffet Arıkan Bedük tarafından yöneltilen 7/4556 sayılı yazılı soru önergeleri hakkındaki ilgi (a) yazınız üzerine hazırlanan metin ve Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü'nden alınan ilgi (b) yazının sureti ilişikte gönderilmiştir

Bilgilerine arz ederim.

Dr. Kemal DERVİŞ
Devlet Bakanı

EK: 2 (7 Sayfa)

DAĞITIM:
Bilgi :
Başbakanlığa

7/4544 742

T.C.
ZİRAAT BANKASI A.Ş.
Genel Müdürlüğü

SERMAYE 2.500.000.000.000.000 TÜRK LİRASI

Ankara, 03/08/2001

SAYI : B.02.TZB.0.60-02-
KONU :

189

Teftiş Kurulu Başkanlığı

T.C.
BAŞBAKANLIK
HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI
KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

T.Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na, Ankara Milletvekili M.Zeki Çelik tarafından verilen ve Devlet Bakanı Sayın Kemal Derviş'den yazılı olarak cevaplandırılması istenilen sorularla ilgili tespit ve cevaplarımız aşağıda belirtilmiştir.

Ankara Milletvekili Sayın M.Zeki Çelik dilekçesinde:

1-Kamu Bankalarının ortak yönetimine getirilen Vural Akışık'ın Türk Merchant Bank'ın Yönetim Kurulu Başkanlığı döneminde Selim Edes'in paravan şirketi aracılığı ile Emlakbank'ın zarara uğratılmasına aracılık ettiği ve bunun Emlak Bankası Teftiş Kurulu raporları ile ortaya çıktığı doğrumudur?

2-Emlakbank Teftiş Kurulu'nun 1992 tarihli raporuna göre Vural Akışık'ın Türk Merchant Bank'ın Yönetim Kurulu Başkanlığı yaptığı dönemde, İngiltere'nin Guernsey adasında kurulu üç haftalık posta kutusu şirketi Mang Properties Limited Şirketine Emlakbank'ın konutlarını yapması için Teminat Mektubu verildiği, bu teminat karşılığında ise Anatepe projesinin %30'nun devredildiği, teminat mektubu verilmesinden 45 gün sonra %10 avans verildiği sonuçta Emlakbank'ın bu teminat mektubuna istinaden dolandırılarak zarara sokulduğu yönündeki iddialar için ne düşünüldüğü,

sorulmuştur.

Aşağıda da bütün detayıyla belirtileceği üzere Türk Merchant Bank Yönetim Kurulu Başkanı olarak Vural Akışık ile ilgili iddialar gerçekleri aksettirmemektedir. Nitekim T.Emlak Bankası Müfettişleri Hasan Topal ve M.Dündar Karadağ tarafından düzenlenen 12.08.1992 tarih ve 1992/5 no.lu rapor ile Müfettiş Hasan Topal tarafından düzenlenen 01.12.1992 tarih ve 1992/8 no.lu raporda;

İstanbul, Küçükbakkalköy'de Anatepe projesi olarak adlandırılan konut inşaatlarıyla ilgili ilk inşaat sözleşmesinin 16.09.1987 tarihinde imzalandığı,

7/4544 743

Sözleşmede, tarafların arsa malikleri olarak Anadolu Bankası, Okent ve Birlik A.Ş. (Eska grubu) yapımcı olarak da Eksan A.Ş. ve Konut A.Ş. (Eska grubu) olduğu,

Bu sözleşmeye göre müteahhitlerin tüm giderleri kendilerine ait olmak üzere konut yapacakları, satış hasılatının da Banka kontrolünde arsa sahiplerine %12, müteahhitlere %80 oranında paylaştırılacağı,

Müteahhit firmalarca, sözleşme gereklerinin yerine getirilmemesi ve projenin aksaması nedeniyle 17.06.1989 tarihinde düzenleme şeklinde çerçeve uygulama, satış vaadi ve inşaat taahhüdü sözleşmesi imzalandığı,

Bu sözleşme ile projenin daha sıhhatli ve süratli bir şekilde yürütülerek tamamlatılmasının ve iş yükünün birden fazla firmalara dağıtılmasının amaçlandığı,

Bu sözleşmeye göre ilk sözleşmede müteahhit olarak belirlenen Konut A.Ş. ve Eksan A.Ş.'nin inşaat sözleşmesinden doğan hak ve yükümlülüklerinin %27'sinin Tekfen A.Ş.'ne devredilmesinin, %8'nin Eksan A.Ş. taahhüdünde kalmasının, alt yapı ve proje yönetimi işlerinin Tekfen-Eksan konsorsiyumuna yaptırılmasının kararlaştırıldığı,

Aynı sözleşme ile Eksan A.Ş'nin projenin %65'lik kısmını Bankanın da onayı ile deneyimli yurt içi ve yurt dışı yapımcılara devretmeyi kabul ettiği,

Emlak Bankası ile Tekfen ve Eksan Şirketleri arasında düzenlenen bu uygulama çerçeve sözleşmesindeki Eksan A.Ş.'nin 1987 yılında düzenlenen ilk inşaat sözleşmesinden doğan hak ve yükümlülüklerinin %65'nin devredilmesi ile ilgili mutabakat gereği 08.12.1989 tarihinde Mang Properties LTD.Şirketi ile Emlakbank arasında Stockholm'de düzenleme şeklinde çerçeve uygulama ve inşaat taahhüt sözleşmesi imzalandığı,

Sözkonusu sözleşmede "Yüklenici" olarak Mang Properties Ltd.Şti.(İngiltere-Guernsey Adası) "Yapımcı" olarak da Skanska AB (İsveç-Stockholm) ve Emlakbank'ın taraf olarak belirlendiği,

Bu sözleşmeye göre Anatepe projesi kapsamında yaklaşık 809.545 metrekare inşaat alanlı 8000 konutun 4 aşamada yapılarak Bankaya teslim edileceği, I. Etapta 264.000 metrekare konut ve işyeri inşaatının kesin sipariş grubu olarak kabul edildiği, kalan 550.000 metrekare inşaat için ise Bankaca siparişlerin 3 grupta 1996 yılına kadar verileceğinin taahhüt edildiği,

08.12.1989 tarihinde imzalanan sözleşmede I.Etap işin toplam bedelinin 167 milyarlira, 1. dilim %10 avansının ise 16.7 milyar TL olarak belirlendiği,

Emlak Bank Yönetim Kurulu'nun 14.02.1990 tarih ve 3/171 sayılı kararı ile sözkonusu sözleşmenin yürürlüğe konulmasının onaylandığı ve 16.02.1990 tarihinde de I.dilim avansın 1990 yılı müteahhitlik karne katsayısı ile eskale edilerek 27.7 milyar TL olarak hesaplandığı ve bunun neti olan 26.248.125.225.-TL (o günkü kurla DEM 19.596.303.-), MANG PROPERTİES LTD. Şirketi lehine bu iş için toplam 44.324.016.000.-TL.lık teminat mektubu veren Türk Merchant Bank'ın T.C.Merkez Bankası nezdindeki hesabına yatırıldığı,

Bankalar Yeminli Başmurakıbı Mustafa Tosun tarafından Müfettişliklerine iletilen 03.08.1992 tarih ve O-2/26 sayılı yazıda; Emlak Bank'ın Anatepe Projesi kapsamında yüklenici firmalardan Mang Properties Ltd. hakkında yapılmakta olan incelemelerle ilgili olarak, Devlet Bakanlığının (Yolsuzlukları Takiple görevli Bakanlık) 24.01.1992 tarih ve B-02-0-009/4-01 0458 sayılı yazıları uyarınca, Murakıplıklarınca bazı bankalardan temin edilen ve yukarıda adı geçen firmayla ilgili belgelerin incelemelerde değerlendirilmek üzere dosya halinde gönderildiğinin, belirtildiği ve bu belgelerin incelenmesi sonucunda;

Mang Properties Ltd'e avans olarak ödenen net 26,248.125.225.-TL'nin 16.02.1990 tarihinde Türk Merchant Bank'ın T.C.Merkez Bankası hesabına yatırıldığının,

Mang Properties Ltd.'nin kurucu ve yöneticilerinden olan BERTEL Nathhorst'un 15.02.1990 tarihli talimatına istinaden avansın ödendiği gün 5 milyon Dolar karşılığı olarak 11 milyar TL.'nin Eksan A.Ş.'nin Garanti Bankası Nişantaşı Şubesindeki hesabına 16.02.1990 tarih ve 150085 no.lu T.C.Merkez Bankası çeki ile ödendiğinin,

15.2 Milyar TL.'lik Bakiye avansdan 12.3 Milyar TL.'lık kısmı ile Devlet Tahvili alınarak repo yapıldığının, 2.9 Milyar TL'nın da T.Merchant Bank tarafından komisyon olarak alındığının,

23.07.1991 tarihinde, San Paola Bank/Torino Milan'dan alınan toplam 44.324.016.000.-TL.'lık Teminat Mektubu karşılığında, T.Merchant Bank'tan verilen Teminat Mektuplarının iade edildiğinin,

19.07.1991 tarihinde nominal değeri 12.150 Milyon TL. olan Devlet Tahvillerinin, 13.594.500.000.-TL.'na T.Merchant Bank'a satıldığının, Mang Properties Ltd.'nin kurucu ve yöneticilerinden olan ANTHONY WEATHERİLL'in talimatlarına istinaden bu meblağın aynı bankada geçici hesaba alacak kaydedildiğinin,

Şirket Yönetici ANTHONY WEATHERİLL'in 19.07.1991 tarihli talimatlarına istinaden; 654 Milyon TL.'sı Eska'ya ait teminat mektubu tazmin tutarı, 504.6 Milyon TL.'sı doğabilecek vergi, resim, harç tutarı ve 1.889.Milyon TL.'sı hizmet komisyonları olmak üzere toplam 3.047.766.025.-TL.'nın MANG Properties Ltd.'nın T.Merchant Bank nezdindeki geçeci hesabından alındığının,

22.07.1991 tarihli Sinan Mumcuoğlu (IMD) ve Sinan Renda'nın (TIB) imzalı talimatlarıyla, T.Merchant Bank'taki Mang Properties Ltd.'nin geçici hesabından 5.159.340.937.- TL.'nın DEL FAYERO İNŞAAT ve Taahhüt A.Ş.'nin Türk Ekonomi Bankası Merkez Şubesindeki hesabına ödenmesinin talep edildiğinin ve bunun yerine getirildiğinin,

23.07.1991 tarihinde verilen talimatlar üzerine de T.Merchant Bank tarafından MANG Properties Ltd.'nin geçici hesabında bulunan parasından, Eska grubundan Beska İnş.A.Ş. firması da aralarında olmak üzere firmalara bazı Bankalara ve şahıslara toplam 8.884.340.160.-lira ödeme yapıldığının,

Mang Properties Ltd. lehine T.Merchant Bank tarafından Emlak Bank'a verilen toplam 44.3 Milyar TL.'lık teminat mektubu karşılığında, Emlak Bankasınca ödenen 27 Milyar TL.'lik avansın 15.2 Milyar TL'lık kısmı ile Mang Properties Ltd.'nin kurucusu ve yöneticilerinden BERTEL NATHHORST'a ait olduğu öğrenilen NATKO-İsveç Firmasının

21.12.1990 tarihli talimatıyla T.Merchant Bank'ın Banque Paribas (Suisse) Geneve-İsviçre hesabına alacak geçilen 30 Milyon İsveç Kronunun teminat olarak tutulduğunun ve repoda değerlendirildiğinin,

19.07.1991 tarihinde Mang Properties Ltd. adına MARİO Del Favero tarafından T.Marchant Bank'a verilen ibra beyanı ile talimatların yerine getirildiğinin,

Mang Properties Ltd.Şirketinin temsilcisi ANTHONY WEATHERİLL ile T.Merchant Bank arasında, verilen talimatların yerine getirildiğine ilişkin Beyoğlu 15. Noteri aracılığı ile "TUTANAK" düzenlendiğinin,

Tespit edildiği ifade edilmiştir.

Emlak Bankası Müfettişlerinin düzenlediği ve yukarıda içeriği belirtilen raporlarda; Türk Merchant Bank tarafından yapılan bütün işlemlerin belgeleri ile birlikte tetkik edildiğinin belirtildiği ancak Türk Merchant Bankasının yaptığı işlemler dolayısıyla gerek Bankayı ve gerekse Yönetim Kurulu Başkanı Vural Akışık'ı suçlayıcı bir ifade ve tespit bulunmamaktadır.

Emlak Bankası'nın, ödenecek avans ve I.Etap işin kesin teminatı olarak Mang Properties Ltd. Şirketinden teminat mektubu istemesi üzerine adı geçen şirket Türk Merchant Bank'dan teminat mektubu talep etmiş ve firmaya, nakit karşılığı Emlak Bankası'na hitaben 27.702.510.000.-TL ve 16.621.506.000.-TL olmak üzere toplam 44.324.016.000.-TL.'lık Teminat Mektubu verilmiştir.

Firmanın 23.07.1991 tarihinde Emlak Bankası'na hitaben Bamcarıo San Paola dı Torino-Milan'dan 27.702.510.000.-TL ve 16.621.506.000.-TL'lık Teminat Mektupları getirmesi üzerine Türk Merchant Bank tarafından verilen Teminat Mektupları Emlak Bankasınca iade edilmiştir.

Emlak Bankası Genel Müdürlüğü tarafından Başbakanlık Makamına gönderilen 12.08.1992 tarih ve 1116 no.lu yazıyla; Mang Properties Ltd.Şirketinin, avansın ödendiği tarihin üzerinden uzun bir süre geçtiği halde inşaat bölgesinde hiçbir inşai faaliyette bulunmaması üzerine firma ile ilgili olarak İngiltere-Guernesey adasında yapılan inceleme sonucunda;

-Mang Properties Ltd.'nin 15.11.1989 tarihinde, sözleşme imzalanmadan 23 gün önce 10.000.$ sermaye ile kurulduğunun,

-Ortaklarının Bachmann şirketler grubundan Alpha, Beta, Gamna, Delta, Epsilon Pı ve Omega Ltd. olduğunun,

-Ortakların yine Guernsey adasında Collas Day and Rouland avukatlık bürosunca oluşturulan posta kutusu şirketlerinden meydana geldiğinin,

-Guernsey'de posta kutusundan öte bir varlığının ve hiçbir inşaat-taahhüt faaliyetlerinde bulunmadığının,

saptandığı,

Mang Properties Ltd. Şirketinin de dolaylı olarak Mang Holding Ltd. ait olduğunun söylendiği, 15.02.1990 tarihinde Mang Properties Ltd.hisselerinin %51'i İtalyan Del Favero

4.

SPA Şirketinin satın aldığının anlaşıldığı ancak, Mang Holding ve sahibi olduğu Bachmann şirketler topluluğunun kime ait olduğunun ve bu firmaların gerçek kişi ortaklarının kimler olduğunun tespit edilemediği,

Araştırma sonuçlarından bankaca ödenen avansın amacına uygun kullanılmadığı, büyük bölümü Eska Grubuna olmak üzere paylaştırıldığı,

Buradan da Mang Properties Ltd.'nin yurt dışı deneyimine sahip, tanınmış bir firma olmayışının ötesinde, salt bankaca verilecek avansı almak için kurulmuş olmaktan öteye geçmeyen yapay bir şirket olduğunun anlaşıldığı,

Nitekim avans ödemesinden sonra şirketin önemli bir faaliyetinin olmadığının gerek Müfettiş gerekse bilirkişi raporlarıyla saptandığı,

Mang Holding Ltd. ve Mang Properties Ltd. şirketlerinde yetkili pozisyonunda olan Bertel Sten Helmer Natharst ve Anthony Weatherill'in ticaret sicil gazetelerinde aynı zamanda Eska şirketlerinin de yetkilileri olarak görünmelerinin dikkat çekici bulunduğu ve Mang ile Eska'nın şirketlerinin aynı şirketler olduğu kanaatine varıldığı,

Yapay bir şirket konumundaki Mang Properties Ltd.'nın Anatepe projesinde devreye sokulması ve Skanska A.B.'nin yapımcı gösterilmesi suretiyle menfaat sağlamak amacıyla Eska Grubu ile birlikte Bankayı aldattıklarının, sözleşme kurulma aşamasında hile yaptıklarının anlaşıldığı,

Diğer taraftan bankaya hareket olanağı tanımamak, haksız şekilde sağlanan olanakları kaybetmemek için sözleşmede firma lehine Banka aleyhine nisbetsizliği çok açık maddeler konulduğu,

Özellikle sözleşme dilinin İngilizce olacağı, İsviçre kanunları ile yorumlanacağı, uyuşmazlıklarda ise Viyana tahkim odasının yetkili olacağı, yargılamada Avusturya usul yasasının geçerli olacağı şeklinde hükümler konulmuş olması, bir Türk Bankası ile Türkiye'deki bir taşınmaz mal için yapılan ve ilk etapta 27 milyar TL'lık avansı da öngören bir sözleşmede ne denli tek yanlı davranıldığının ve amacın Bankayı zarara uğratmak olduğunun kesin kanıtını oluşturduğu,

Sözleşme ile belirlenen inşaat metrekare fiyatlarının Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nca belirlenen fiyatların %100 üzerinde olduğu, ayrıca sözleşmenin bankaca feshini engellemek için 1992 fiyatları ile bankanın 264 milyar TL tazminat yükümlülüğü altına sokulduğu, buna karşın gecikmeye bağlı olarak firmanın tazminat yükümlülüğünün en çok 21 milyar TL ile sınırlandırıldığı,

Bankanın bu sözleşme ile yaklaşık 2.9 trilyon TL tutarında bir yük altına sokulduğu, Mang Properties Ltd.'nin inşaatları yapamayacağı bir yana, bir an inşaatların bu fiyatlara yapımı sürdürülse dahi bu maliyet fiyatları ile konutların satış olanağı bulunmadığından sözleşmenin uygulanması halinde oluşacak zararın inşaat yükü dikkate alındığında Bankayı tamamen darboğaza sokacağı,

Mang Properties Ltd.'nin başlangıçtan itibaren şirket yapısının sürekli değişim içinde olmasının yanısıra hal ve tutumu ile de sözleşmeye konu işi yerine getiremeyeceğinin anlaşıldığı,

7/4544 -10-

747

Ayrıca, Skanska A.B-Eska İnş.A.Ş.'nin oluşturduğu müşterek teşebbüsün, Eska İnş.A.Ş.'nin mali sorunları içinde çalışamaz duruma gelişinin birçok alacaklı ile birlikte T.Emlak Bankası A.Ş.'nin de alacakları nedeniyle haklarında çok büyük boyutlu icra takiplerine başlanılışının, 1992 yılı başlarında istenildiği konkordatonun reddedilerek aciz haline düşüşünün bu sözleşmenin yüklenici taraflarından ifa edinilmezliğinin bir başka tarafı olduğu,

Belirtilerek konu ile ilgili olarak düzenlenen Müfettiş Raporunun ekte sunulduğu ifade edilmiştir.

Başbakanlık Makamına gönderilen ve içeriği yukarıda belirtilen 12.08.1992 tarih ve 1116 sayılı yazı ve eki rapor üzerine "Müsebbipleri hakkında tahkikat açılması" talimatının verilmesi ve Başbakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığı'nın 06.10.1992 tarih ve 350 sayılı yazılarıyla da "Sorumlu olanlar hakkında yasal işlemlere başlanılmasına" izin verilmesi sonucu konu hakkında Müfettiş Hasan Topal tarafından düzenlenen 01.12.1992 tarih ve 1992/8 sayılı İnceleme-Soruşturma Raporu ve ekleri 09.12.2992/1243 sayılı yazı ekinde Şişli C.Başsavcılığı'na verilmiştir.

Sonuç olarak; Emlak Bankası Müfettişleri Hasan Topal ve M.Dündar Karadağ tarafından düzenlenen 12.08.1992 tarih ve 1992/5 no.lu rapor ile Müfettiş Hasan Topal tarafından düzenlenen 01.12.1992 tarih ve 1992/8 no.lu raporda, Türk Merchant Bankasının yaptığı işlemler dolayısıyla gerek Bankayı gerekse Yönetim Kurulu Başkanı Vural Akışık'ı suçlayıcı bir ifade ve tespit bulunmadığı gibi Emlak Bankasınca, banka zararına firmalar yararına, hukuka ve ahlaka aykırı hileli işlemlerin yapılmasına iştirak eden Emlakbank yöneticileri ile birlikte Eska Grubu ve Mang firması yetkilileri hakkında C.Savcılığı'na suç duyurusunda bulunulması üzerine açılan davalarda da Türk Merchant Bank ve Yönetim Kurulu Başkanı Vural Akışık ile ilgili olarak herhangi bir suç isnatında bulunulmamış ve takibat da yapılmamıştır.

Durum bilgilerine arz olunur.

Saygılarımızla
TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ZİRAAT BANKASI A.Ş.
Genel Müdürlüğü

Yılmaz AYDOĞDU
Teftiş Kurulu Başkanı

Dr.Niyazi ERDOĞAN
Genel Müdür
Yönetim Kurulu Üyesi